

در سعادته باب عالی جوارنده
اداره مخصوصه

محل اداره :

مسئله قلم

اخطار :

مسئله قلم موافق آثار جدید مع المنوبه
قبول اولنور
درج ابدیه بن آثار اعاده اولنور

دین، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیاتدن و سیاسیاتدن وبالخاصه کړک سیاسي وکړک اجتماعي ومدنی احوال وشئون اسلامیه دن
بحث ایدر وهفته ده بردفعه نشر اولنور.

در سعادته نسخه سی ۵۰ پاره در

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین — ح. اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

قیرلهدن مقوا بورو ایله کوندر بلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

آبونه بدلی
سنه لکی ۸۰
القی آلفی ۴۰
غروش ۵
هر طرف ایچون

اوجنچی جلد

۷ رمضان المبارک ۳۲۷ پنجشنبه ۱۰ ایلول ۳۲۵

عدد : ۵۵

تعصب

هر طرفده ، بالخاصه بلاد شرقده عموم خلقک وردزبانی اولان،
بوتون محفللرده، جمعیتلرده ناسک آغزندن دوشمه یین بوکله نک استعما-
لنده کی مبذولیت اودرجه یه وارمشدرکه بوکون ناطقه یوقسوللرینک
مدارکلامی، هپ بوکله دن عبارت قالمشدر. هیچ بر عباره کچمیورکه
بوتون زمین مباحثی ضبط ایدن بوکله ایله باشلامسون، یاخودبونکله
یتیمسون .

تعصب لفظک مدلولی هر بلانک علت غاییه سی، هر معدنک سبب
اصلیسی عداولونیور، عصیته اتصاف ایدنلرله فوزوفلاح آراسنه
کریمش اک کشیف برپرد اولدینی توهم ایدیلن بولفظ ایرد اولنجه
اذهان نقائصدن، ردائلدن عبارت برمدلول تبادرایدیور. هله حق ایله
باطل تمیز اقتدارینی حائرالمادقلری حالده فرنک کسوه سنه بورویه رک
غریبیلری کورکورینه تقلید سیئه سیله، اک ناهموار مسالکه صاپانلره
کانهجه: اولنر بونوظهور بدعی سرمایه مقال ایتمک خصوصنده اک
ایلری کیدنلدر .

باقارسک که حریفلر تعصبک فئالقلری صایارکن باشلری صاللازلر،
قاشلری جاتارلر؛ بیق، صفال آلتندن استهزالر ایدرلر. صاغه، صوله
طن وتریف اوقلری یاغدی ریرلر؛ قدرینی تنزیل ایتمک ایستدکلی آدمک
اسمه فاناتیک لفظ افرنجیسی تردیف ایدرلر. هر کیمده اولورسه اولسون
کندی مشربلرینه مخالفت کورورلرسه اونی متعصب صایه ررق قاشلریله،
کوزلریله بربرینه غمز ایدرلر؛ بویله لرینه راست کلدکلی یرده اشمئزاز
کوستیرلر؛ قونوشمقدن استکبار ایدرلر؛ آرقه لرینی دونرلر؛ زواللینک

حاله تأسفلر ایدرلر. ای اما بولفظدن نه کی برمعنی چیقارییورلرکه
بتون شناعتک منعی، بتون نقائصک مصدری ظنده بولونیورلر !
عجبا کله نک حقیقت مألنه آزاجق ولسون وقوفلری وارمیدر ؟
تعصب، عصیت صاحبی اولق معنانه در. عصیت مسادر نسیده دندر،
عصبیه منسوب اولق دیمکدر. عصبه ایسه بر آدمک منسوب اولدینی
قومیدرکه اونک قوت ذاتیه سی تأیید ایدن، شخصی ظلم و تعدیدن
حمایه ده بولسان هپ اودر. اوحالده تعصب روح انسانی یه عائد بر
صفتدرکه انسانک کندیسنه مناسبتی اولانلری حمایه ایتسی، حقوقلری
مدافعه یه قالمشسی هپ بوصفله اتصافدن نشأت ایدر. تعصبک نوعلری،
درجه لری نفوس بشریه نک متصف اولدینی معلوماته، معارفه کوره
تخلف ایلر.

ایشته جناب حق قبائل بشری، بناء امی هپ بوصفت اوزرینه
تأسیس یورمشدر. هر امتک رابطه اساسیه سی بوصفدر؛ دهاطو غریبی
بوصفت. عناصر مختلفه دن متشکل اولدیجی حالده برروح طرفندن اداره
ایدلمکده اولان بدن کی، متفرق امتلری اسم واحد التیده جمع ایدرک
تقدیر الهی ایله جمله سی بوجود شکنده پرورش یاب کمال ایدن بر
حیات عمومیدرکه اوسایه ده بوتون امت، هر طور ووشانی، بوتون
سعادت وحرمانی کندیسنه عائد واشخاص سائرده دن تمامیه مستقل
برشخص مقامنه قائم اولور. ایشته بوصورتله حاصل اولان اتحاددرکه
مختلف امتلر، متفرق قبیله لر آراسنده میدان آلان مسابقه لره یول
آچار، ایکی متقابل امتدن هر برینی دیکرینه قارشى فیض رفاهیت،
سعه معیشت کی اسباب سعادتک کثرتیه؛ مآثر عز و سطوت، علو
مقام ومنزلت، القای حرمت ومهابت کی دلائل عظمتک مبذولیتیه

مباهاته سوق ایدر. حال بوکه امتار آراسنده تخدمت ایدن داعیه رقابت اشخاص آراسنده اولدینی وجه ایله، بشرک بتون لوازم حیاتیته ده غایه قصوای کاله طوعری مساعده امکان نسبتنده ارتقاسنه اک بیوک سائقدر.

تعصب برروح کلیدرکه هبوطکاهی هیئت امتدر؛ افراد امتده کی ارواح ایسه اوروح عمومینک حواس ومدیرکاتی قیلندندر. بناء علیه بوحواسک برینه خارجدن ناموافق برحادثه اصابت ایده جک اولورسه درحال بوندن روح کلی منفعل اوله رق او حادثه نك دفعی ایچون خروشه کلیر. بونظردن تعصب حیت وطنیه نك یکانه مهیجی، نصرت جنسیه نك عادتاً برکوروکی مثابه سنده در. افراد امتی امتک ضررینی، سوء عاقبتی موجب اوله جق برطاقم دناشیر، جنایتار ارتکابندن منع ایدن قوت انجق تعصبدر. هر امتده اخلاق فاضله نك رسوخی، طبایعک استقامتی اوامته کی تعصب ایله افرادی آراسنده کی اتحاد نسبتنده در. چونکه هر فرد بریدن ذی حیاتی تشکیل ایدن اعضا جمله سندن برعضو سلیم منزله سنده بولنور. باشرفتمه مغرور اوله رق آیاقدن استغنا کوسترمه دیکی کی آیاقده آشاغیده بولوندیغنه باقرق وجودده کی مرتبه سنک سفایتنه حکم ایتمز؛ جمله سی بردن حفظ وبقای بدن ایچون وظیفه خصوصیه سی ایفا ایدر.

ضعف تعصب سببیه افرادی آراسنده کی رابطه کوشه دیکی زمان امتک اعصابنه رخاوت کلیر؛ اعتصام اولنه جق ضرورله انفصام ایدر؛ اوطنان اولان اوتارک آرتق سسی چیقمامایه باشلار، بنای بدن ناصل زواله یوز طوتارسه، بنیان امته ده اوصورتله اضمحلاله دوشر. آرتق روح کلی محو اولور. آحادی قالسه بیله هیئت امت تفسد ایدر. بو حالده کی امتده متشتت برطاقم اجزادن باشقه برشی دکلدرکه بوده یاطبیعتک لایتغیر اولان قانونی اقتضاسیجه دیگر برطاقم ابدانه تمثل صورتیه حیات باقیه سی محافظه ایدر، یاخود ایکنجی برروح نفخ اولونجهیه قدر قبضه موده اسیر اوله رق قالیر.

خالقک بوعالم خلقت اوزرنده کی دکیشمز، ابدی قانونی اوصور - تده درکه : برقومک عصیبتی ضعیفشدیکی زمان جناب حق اونی غفات ایچنده براقیر، افراد بربرندن ییخبر بولنور. بو حال کشمکش ایسه آراده کی روابطک انحلالی تعقیب ایدر، امتک بیننه تفرقه دوشر، اجنبیلرک، یابانچی عنصرلرک مداخله سی ایچون غایت کنیش برمیدان آچیلیر. آرتق بویله برقوم ایچون دوشدیکی مزلقه مامدن طوغرولوب قالمق قابل دکلدر؛ مکرکه قدرت فاطره طرفندن روح تعصب افاضه اولنسونده نشئه ثانیه صورتنده تکراراحیا ایدلش اولسون. اوت، تعصبکده اوصاف سائرکه کی برحداعتدالی، برده افراط وتفریط درجه لری واردر. عصیبتده اعتدال شومزیتلرینی تعداد ایلدیکمز کالدر. تفریطه کلهجه : بوندن تولد ایده جک مصائب ده کوستردک. افراط ایسه اصحابی ظلم وتعدییه سوق ایده جکی ایچون غایتله مذمومدر. افراط ایله متعصب اولانلر کندی قومنی حقلی اولسون، حقسنز اولسون دائماً مدافعه ده بولونورلر. منسوب

اولدقاری جماعتی هر درلو مساعدا ته استحقاق خصوصنده منفرد کوره رک بیکانه لره باشی بوش حیوانات نظریله باقارلر. اولنرکده بریکلرکی حقوق مشروعه لری اوله جفی خاطرلرینه بیله کتیرمزلر. بوصورتله شاهراه عدلدن چیقارلرکه اوزمان تعصبدن بکله نن منفعت مضرتله انقلاب ایدر، امتک شرفی کیدر؛ ده اوطوغریسی ارکان مجدو رفعتی رخنه دار اولور. چونکه جمعیت بشریه نك مابه الاستنادی عدلدر. امتلرک حیاتی عدل ایله قائمدر. قانون عدالتله عرض انقیاد ایتمین هیچ برقوت یوقدرکه نهایت محو اولسون. ذاتاً افراط تعصب (لیس منامن دعاالی عصیبه) حدیث شریفیه حضرت شارع صلی الله علیه وسلم افندمن طرفندن نهی بیورلمشدر.

تعصبدن مراد اولان معنی رابطه نسبیته دن منبعث نصرت جنسیه اولدینی حالده اهل عرف بومعنائی ده ا زیاده توسیع ایدرک رابطه دیانتله برلشن اشخاصک بربرینه معاونتله رینه، مظاهر تله رینه اطلاق ایتمکه باشلادیلر. ذاتاً فرنک مقلدلرینک ایلری کیدنلری تعصبک یالکز بونوعنی لومه شایان بولویورلر. لکن ظن ایتهمیزکه اولنرک بومسلکی عقلک قبول ایده جکی برمساک اولسون. زیرا باشقه باشقه اشخاصی، آیری آیری قبیله لری اتحاده سوق ایده رک بوصورتله غوائلی دفعه، فضائلی جابه مقتدر برقوت ایجاد ایدن قرابتک ایستر منشائی دین اولسون، ایستر نسب اولسون، تأثیری اصلا تخلف ایتز.

باخصوص اقوام مختلفه بشرده ایکی جنس رابطه نك موجودیتی تقدیر سبحانی اقتضاسندندرکه بوعالمده انسانیتک مدار مفخرتی اوله جق برجوق مأثر جلیله هب اوایکی رابطه سایه سنده ظهوره کلشدر. نسب وجنسیت جهتله قرابتی اولانلرک یکدیگرینی مدافعه ایتلری، لوازم مہیشتی احضار خصوصنده بربرینه مظاهر اولملریله قرابت دینیه، رابطه مذهبییه ایله متحد اولانلرک بودرلو معاملاتی آراسنده عقل ایچون ذره قدر فرق یوقدر. دینده مشترک، اصول عقائدده متفق اولان آدملرک عصیبتی اعتدالی محافظه ایدرده معاملاتده تعدییه میدان ویرمز وکنیدلرینه دیناً مخالف اولانلره قارشی نقض عهد، عدم حرمت، انکار حقوق کی تجاوزاته منجر اولمازسه بونوع تعصب فضائل بشریه نك اک بیوکی، اکفائده ایسیدر؛ ده اوطوغریسی بویله معتدل برتعصب اک مقدس، اک علوی بررابطه درکه لایقیه تحکیم ایدیلرسه عروه وثقاسنه اعتصام ایدنلری اوج سیاده، ذروه مجد وشرقه اصعاد ایدر. هله بوجبل متینه تمسک ایدنلر سلطنت شریعتله کالیه انقیاد ایتمش، شوکت دینیه آراده کی جنسیت وقومیت غیرتی اسلامیتده اولدینی کی بسبتون محو ایتک درجه سنده رسوخ بولمش ایسه تعصبک تأثیری برقات ده ا مزداد اولور.

تعصب دینی رابطه لرک اک مقدسیدر، طرزنده کی سوزمزدن طولانی مواخذه ایدله یز ظن ایدرم. چونکه عصیبتک بونوعنی ناصل آحاد مختلفه آرسنده کی اختلافاتی محو ایده رک جمله سی عینی مقاصده، عینی آماله خادم ایدیورسه، ینه اوصورتله قبیله لر، جماعتلر آرسنده کی ضدیت ومنافرتی قالدیره رق، حتی منشأ، لسان، عادات اعتباریه

آزمدت دوام ایده بیامش، صکره ارباب دین ده دینک قوانین صالح و قواعد عدل و مرحمت اوزرینه مؤسس اولان اصول اساسیه سنه عودت ایله مشدر .

مسلمانلره کانهجه : بونلر دنده قرون سالفهده تعصی پک ایلی کورتورن بعض طوائف ظهور ایتمه مش دکلدنر . آنجق بوافراط اولنره هیچ بروقت دیناً کندیلرینه مخالف اولان اقوامک اهلاک کنی قصد ایتدیره جک درجهیه وار ، مشدر . مسلمانلرک جزیره العرب حدودینی تجاوز ایتدکن صکره بویله برحر کتده بولندقلرینه داتر تاریخ مسلمینده بر خبر یوقدر . بزادعی واقعهزه الک قوتلی بردلیل اولمق اوزره بلاد مسلمینده برچوق ملل مختلفه نك موجودیتی ذکر ایدرز که اوزمانلر سطوتک ، شوکتک منتهاسنده بولنان مسلمانلر طرفدن مملکتلری استیلا ایدلرکی صرعهده کندیلری ضعفک ، انحطاطک کالنده ایکن عادات وعقائد قدیمه لرینی محافظه ایتمش ، حالاده ایتکه درلر . اوت ، مسلمانلر فتوحاته ، توسیع ممالکه حریص ایدیلر ؛ ترقی سطوت و اقبالرینه حائل اولمق ایسته یین اقوامه قارشى شدید ایدیلر . بونکله برابر ادیان سائر نك حرمتی محافظه وحق ذمته رعایت ایدرلر ، کندیلرینه عرض انقیاد ایدن ملل مختلفه نك حقوقی مرعی طوتارلر ، واولری خارجه قارشى مدافعهده بولنورلردی . ذاتاً اولنلرک تابعیتلرینی قبول ایدنلرک منفعتی کندی منفعتلری ، مضرتی ده عینیه کندی مضرتلری حکمنده بولنسی عقائد راسخه لرندن ایدی . ذمیلره قارشى اولان معامله لرنده ایسه (یا ایها الذین امنوا کونوا قوامین بالقسط ..) امرالهیسندن خارجه حقیقمامشدر ؛ مکرکه طبیعت بشرایچون کلیاً قورتولمق قابل اولمایان بعض مستثنیات ظهوره گلش اولسون .

مسلمانلر بدایت نشأتلرندن بوکونه قدر ادیان سائر اصحابی مستحق اولدقلری یوکسک مقاملردن ، بویوک منصبلردن هیچ بر وقت محروم ایتمه مشدر . حکومت اسلامیه نك هر برنده ، همده دوره فیض وکالنده ادیان مختلفه اصحابندن پک چوغی مناصب عالییه حیقارلمشدر . حالاده اوله در . ظن ایدرز که اقوام غربیه عدل و مساواتک بودرجه سنه بوکون بیله واره مامشدر . (یازق اوقومه که مسلمانلر تعصیلری سببیه ادیان سائر اصحابی حقلرندن محروم براقبور ظن جاهلان سنده بولنورا) حکومت اسلامیه مبادی ظهورلرنده کی شوکتله ، اوقدر فتوحات ایله ، تأیید ملک و سلطنته کوستردکلری اوقدر عزم و همتله برابر مخالفلرینه دینلرینی جبراً قبول ایتدیرمک مسلکینی قطعاً التزام ایتمه مشدر . یالکز برکره اسلامه دعوت ایدرلر ، قبول اولنمازسه خراج مقامنده بر رسم آلیرلردی که بر رسم کتب فقهده مصرح بر طاقم شروط عادله دائره سنده طرح اولنوردی . کورولبور که مسلمانلرک بو حالی نصرانیتی قبول ایتمش اولان روما و یونانلرک بدایت شوکتلرنده کی حالک بسبتون خلافتدر . چونکه بریکلر هیچ بر مملکت کیرمز لردی که اهالیسنه دین اصلیلرینی بر اقدیره رق کندی نصرانیتلرینی جبراً قبول ایتدیرمسونلر . نته کیم مصرده ، سوریهده حتی بالذات ممالک افرنجیهده هپ بواصوله رعایت ایتمشدری .

متخالف اولان بلکهده ، صور واشکال جهتندن بر برینک ضد کاملی بولنان اجناس متفرقه بیننده کی اسباب مباحثتی بر طرف ایدره نك عمه نك تمایلات و تمیلاتی بر مقصده ارجاع ایدر که اوده ادامه مجد و شرفدن و بر اسم جامع تحتنده تأیید نامدن عسارتدر . تاریخک شهادتیه ثابت اولان بواصر جلیل تعصب دینک سایه شوکتنده حصوله گلشدر که ایشده رابطه جنسیه نك ذره قدر تأثیری یوقدر .

عصر حاضرده تورمین دینلرلردن بر طاقمی تعصب دینک مفاسدی نامیه برچوق هذیانلر سرد ایدیولر . بونلرک زعمجه ارباب دیاتی کالات مدنییه طوغری ترقیدن آلیقویان ، نظریصیرتلیرینی نورمهر . فته قارشى پرده دار ایدره نك کندیلرینی ظلام جهاتنده طولاشدیران ، کذلک دینلرینه مخالفتده بولنانلره قارشى بولنلری ظلم واعتسافه سوق ایدن سبب اخوان دینلرینی مظالمه هدف اولمقدن صیانت ایچون کوستردکلری حیت ایله دینلرینه عارض اولان اسباب فتوری ازاله ایچون اظهار ایلدکلری مظاهرتدن باشقه برشی دکل ایش . بناء علیه میدانده کی فثالقلرک قالمسی ، ایشلرک دوزلمسی ایچون عصیت دینییه هیچ بر اثری قالمایه جق صورتده محو ایتدکن ، عقولی عقائدک نفوذندن تخلیص ایله مکدن باشقه چاره یوق ایش !

شیمدی حریفلر شو حکیمانه مطالبه اتی یوروتدکن صکره فضله اوله رق مسلمانلر حقنده بر آلاى اراجیف تصنیع ایدیولر ؛ بیچاره . لک سائقه تعصبیه یا ممش اولدقلری فثالقلری صایوب صایوب بیتیره . مبورلر .

کذب الخراصون ، دین الک اولکی معلم ، الک مکمل استاذ اولدینی کبی نفوسی اکتساب علومه ، توسیع معارفه سوق خصوصنده الک صا . حب توفیق برهادیدر . روحی اخلاق فاضله ایله ، سجایای کریمه ایله متخلق ایتک ، شاهراه عدل و صوابدن آیرماق ، کندیسنده کی حاسه شفقت و مرحمتی تنبیه و تهییج ایلک ایچون دین الک شفیق برمری الک بصیرتلی بر مؤدبدر . خصوصیه دین اسلام ، طبیعتلرنده کوکشمش غلظت و خشونت اعتباریه ، وحشتک منتهاسنده بولنان برامتی پک آزر زمان ایچنده مرقات حکمت و مدنیتک الک یوکسک پایه سنه بوکستمشدر که اومتده امت عربیه در .

تعصب جنسییه عارض اولان افراط بعضاً تعصب دینییهده کیرر که بویوزدن بر طاقم مظالم ظهور ایدر . حتی بر دین ایله متدین اولانلرک دیانه کندیلرینه مخالفتده بولنانلری محو ایتکه ، دنیادن وجودلرینی قالدیرمغه قیاملرینی بیله انتاج ایلر . از جمله اقوام غربیه نك اهل صلیب نامیه معزوف محاربات مدهشده فتوحات حرصیه ، یا خود دینه دعوت مقصدیه اولمایه رق محضا مسلمانلری محو ایچون بلاد شرقیه به هجوم ایتلری ، اسپانیوللرک ده اندلس مسلمینی حقنده کونا کون مظالمی روا کورملری کبی که ده اولده بوکاککز برچوق وقعه لر حادث اولمش حتی خرسیتانلرک اکتساب شوکت ایتدیکی ایلک زمانلرده مسیحیلر یهودیلری قدسده طویلایه رق احراق ایتمشدری . شو قدر وازدر که بوکبی عارضلر اصول دینه مخالف اوله رق ظهوره کلدیکی ایچون پک

واقعا سوق كلام ايله صددن براز اوزاقلاشير كې اولدق؛ مع مافيه بوسوزلرده ارباب بصيرت ايجون شايد اعتبار جهتلر وارد. هايدى صددده رجوع ايدلم : هيچ عقلندن زورى اولمايان بر آدم ايجون معتدل بر تعصب ديني نقيصه عد ايتك قابل اوله بيليرى ؟ هيچ تعصب ديني ايله تعصب جنسى آره سنده اولكيسنك تايمين ايدى جكي فوانك دها قدسى، دها پاك، دها شامل اولسندن باشقه بر فرق بولنه بيليرى ؟ ظن ايتمه زكه ادعائزك صحتده شبهه دوشه جك بر عاقل بولسون. اويله ايسه بو حريفله نه اولبوركه بيلمه دكلى، آكلامادقلى مسائلده بويله بر جوق هذيانلر ايدى بولر ؟ عجبا يالكنز حب وطن نامنى ويردكلى تعصب جنسى ايله اظهار مباهاات ايدى دك اوفى اشرف فضائل اعتقاد ايله مك خصوصنده هانكى معقول اساسه استناد ايدى بولر ؟ عجا معتدل بر تعصب ديني نظر حقارتله كورمك، اوفى ممكن اولدغى قدر اوزاق طورمق ايجاب ايدن بر نقيصه صورتنده طانيق ايجون هانكى قاعده اجتماعيه اعتماد ايدى بولر ؟ اوت؛ مسلمانلر آره سنده كى روابطك اك قوتلىسى دين اولدغى، بوتون قوه اسلاميه نك ايسه عصبيت اعتقاديدهن باشقه بر صورتله تايد ايتمه جكنى يقيناً آكلامش اولان غريلير ممالك اسلاميه يي تسخير صوك درجده حريص اولدقلى ايجون اولانجه همتلرني مسلمانلر اذهانه بو كى افكار سخيغه يي يرلشدير مك جهته حصر ايتديلر. بنيان ملتى اساسندن رخنه دار ايدى دك امتى تفرقه يه دوشور مك ايجون بورابطه مقدسه يي قيروب آتمق تشبث مجنونانه سنى اولر ك نظر نده بر طور حكمت صورتنده كوسترمكه باشلاديلر. چونكه بزجه و بوتون عقلای عالمه معلوم اولدغى اوزه مسلمانلر ك دين و اعتقاد خارجنده اوله رق جنسيت كى بر رابطه طانيق دقلى اولر جده يقيناً آكلاشلدى. باخصوص بر طاقم مفسدلر ممالك اسلاميه صوقولدى، بر آلاى سبكمغزان مسلمين ايسه تقليد جاهلانه بليه سيله بولر پيرو اولدى. مسلمانلر، عصبيت دينيه دن تفيير خصوصنده حريفله معاونتده بولوندى. حال بوكه بر طرفدن محويه جالشه رق موفق اولدقلى عصبيت دينيه نك يرينه جهل و دنا تلى رندن طولايى اوقدر پايه لدير دكلى رابطه جنسيه يي اولسون اقامه ايتمه ديلر. بولر عذيله كسيدهن بر باشقه بارينه جق محل تدارك ايتمه دن اوطوردغى اوى يقوب آچقده، مؤثرات طبيعتك تحت تهديدنده قالان سر سملره بكرلر. ايشته انكيزلر ك هندستانده اتخاذايتدكلى سياست بويله در. چونكه انكيزلر اوراده كى مسلمانلر ك فكر لرندن، اللرنن آلندغى بك ده اسكى اولمايان، سلطنت واستقلالك خيال استردادى كچمكده اولدغى، باخصوص جوهر مغصوب حريتلرني تكرار اله كير مك ايجون دينلرينك ده بر طرفدن كنديلرني قيامه تشويق ايتديكنى آكلاديلر. طبائع مللى تدقيق ايتدكلى صروده ايسه حيات اسلاميه نك رابطه دينيه سايه سنده قائم اوله بيله جكنى افكار مسلمينده اعتقاد محمدى و عصبيت مليه حاكم اولدغه بولر ك حقوق سابقه لرني طلب ادعاسيله قيام ايتمه جكلرينه قطعياً امنيت جائز اوله مافيه جغنى ايجه اوكرنديلر.

بونك اوزرينه بلاد هندده بخريه ناميله طانيلان (دهريون) ومسلمان قياقتنده كورندكلى حالده سينه لرى فساد ايله، نفاق ايله مشحون اولان بر طائفه يي ياقه لايه رق عقائد مسلمانى بوزمق، تعصب دينى و باطنى قيرمق ايجون بولمولى كنديلر يينه مين اتخاذايتديلر. بوسورتله مسلمانلر ك شعله حمتلرني سوندورمك، غيرت دينيه لرني محكوم ممت ايتك، جمعيتلرني طاغتمق، آره لرينه تفرقه دوشورمك ايتديلر. حتى بوماحدلر انكتره حكومتك مظاهرتيله عليكدهده بريوك مكتب آچديلر، هنديلر ايجنده افكار باطله لرنيك نشرى ايجون برده غزته تأسيس ايتديلر كه بوسايه ده عقائد اسلاميه ده كى ضعف تعمم ايدى جك، مسلمانلر آراسنده كى روابط آله بيلديكنه كوشه يه جك، آرتق انكيزلرده مسلمانلر نفوذ و قدرتلى آلتنده زبون ايتك خصوصنده هيچ صيغنتى چكويه جك، زير تابعيتلرنده بولنان اقوام سائر كى بولر كده اطاعتلرندن امين اوله جق ايدى. هله انكتره رجال حكومتى طرفندن صورى بعض التفاتلر كورملرى، اوجهلندن اوله رق بعض وظائف خسيه ده قوللانملرى بو غافل دينسزلى بسبتون آلتامش ايدى. (يازقار اولسون اونامرده كه ملتى برلقمه اكك يولنه، حقوقى برعيش ذليلانه اوغورينه فدا ايدر !)

ايشته بوترز سياست شرقده كى مطالب حريصانه لرينه موفقيت ايجون غريلير طرفندن مراجعت ايديلن بر نوع خاصدر كه اوروبا دولتلر بونى بالتجربه قبول ايدى دك ثمرات نافع سنى اقتطاف ايله ديلر. شرقيلرى بونكه آلامغه باشلاديلر. بودوللردن بر جوغى ممالك عثمانيه يه، مصره وسائر بلاد اسلاميه طوزاقلر قورديلر. رجال حكومتدن، علوم و مدنيت جديده منتسبلرندن بك جوقلرني صيدايدى دك ازلرى ينه كندى مملكتلرنده كى مقصدلرني استحصاله آلت ياپديلر. مع مافيه بزهيچ بروقت زى اسلام قياقتنده كورونن بودهر يونك، بوزنديقلى بويله بر طاقم هوسات باطله يه، آمال رذيله اسير اولملىرينه تعجب ايتمه يز. بواصل بر طاقم خالص مسلمانلر ك حالته تعجب ايتمكده يز كه عقيدهلرنده دائم، ايمانلرنده ثابت اولدقلى حالده تعصب ديني آلا بيلديكنه ذم ايدى بولر : متعصبلى غلظتله، خشونتله، مدنيت حاضر يه قارشى بيكانه ليكه متهم طوتيورلر. هيئات، بيلمه يورلر كه بويله ليكه اساس ملتى صارصمش، حال امتى فساد ايتمش، يكانه مأولرني كندى الاريله، بر طاقم ارباب بنى و فسادك الاريله ييقمش اوليورلر. تعصب معتدك محوى ايسه يورلر اويله مى ؟ وا اسفاكه بونك محوى بتون ملتك محويله اجانبك اللرينه دوشمه سى ديمكدر. هم بر كره او اللره كه جك اولورسه آرتق زمين و آسمان طور دجه اسارتدن قورتوله ماز.

والله بز بوايكنجى فرقه نك حالته ده اوقدر تعجب ايتمه يورز. آمجيه وجوه ايله شايد برشى وار ايسه اوده شرقيلر آراسنده بوكى افكار سخيغه يي نشره چالیشان غريلير ك حالدر كه بولر تعصب ديني يي قدح ايتمكدن، متعصبلى وحشتله، خشونتله اتهام ايله مكدن هيچ اوتانما يورلر. حال بوكه تعصبك بونوعنده فرنكار قدر ايلرى كيتمش،

راهبک نسخه ثانیہ سی اولدینی استدلال ایدلسون! [غلادستونک خطبہ لرینی او قویکنز.]

ای امت مرحومه! بوسزک حیانتکزد، محافظه ایدک. بوسزک قانتکزد، هدر ایتیمیک، بوسزک روحکزد، الدن قاجیرمایک، بوسزک سعادتکزد، موتدن باشقه برہایه ویرمہیک. بویله روابط دینیہ کز میدانده طورورکن برطاقم ترہاتہ آلدانمایک، حق وارکن آرایش باطلہ قایلمایک. باصرہ امعادن پردہ و همی قالدیرک، عروہ و ثقای دینہ اعتصام ایدک کہ ترکی عربلہ، عجمی ہندیلہ، مصری بی مغربیلہ برلشدرن، ہمہده ایچلرندن بری کندیسندن اقلیمارجه اوزاقده کی دینداشنہ اصابت ایدن مصیبتدن متأل اولہ جق صورتده برلشدرن، بوقدر مختلف اجناس آردسندہ رابطہ نسبیہ مقامنہ قائم اولان بوندن باشقه برشی دکلدن.

جناب حق طرفندن سزہ احسان اولنان رابطہ دین اسباب اتحادک اک متینی درکہ شرکت وعزتکنز، سلطنت و سیادتکنز ہب اونکله قائمدر. کلیکنز بو رابطہ بی فتورہ محکوم ایتیمیک. فقط دیگر طرفدن قانون قویم عدالتہ انقیاد لزومیہده اونوتمایک. زیرا کونک اساسی، عالمک روح البقاسی عدلدر. حکم عدلہ حرمت ایتہین قوم ایچون فلاح متصور دکلدن. اللہدن قورقک. ادیان سائرہ اربابنک حقوقی محافظہ دائر اولان اوامرینہ حقیلہ رعایت ایدک. کندی دینکردن اولمایان ابنای وطنکرلہ، قومشورلیکزلہ حسن معاشرتہ بولونک. مملکتتکک منافعنہ عائد خصوصاتده اونلرلہ ائتلافہ چالیشک. چونکہ سزک منافعکز اونلر ککبلہ، اونلرک منافیہده سزککبلہ قائمدر. عصبتی ظلم وعداوتہ، باشقلرینک حقوقہ تعرضہ وسیلہ اتخاذ ایتمکدن صاقینک. زیرا دینک سزی بوندن نہی ایدیور، بویله ناروا برحرکتہ قارشی شدتلی تمہیداتده بولونیور. برده عصبتی یالکیز بربریکزہ میل ومحبتہ قصر ایتیمیک. مجددورفتہده، سلطنت وشوکتہده تحصیل علومده، اکتساب فضائلده، احراز کمالات انسانیهده امم سائرہ ایلہ مسابقہ ایچون بوقدرتدن استمداد ایدک. آمال وافکاریکزک بر نقطہ یہ المطافی، آردہ کی تفرقہ نک زوالی ایچون عصبتہ توسل ایلہیک. ہر بریکز دین قارداشنک الہ یاپیشہرق حضيض مذاتدن شاہقہ مجد وکالہ اعلا یہ غیرت ایتسون. وتعاونوا

مصر مفتیسی مرحوم شیخ محمد عبدہ

مترجمی: محمد عاکف

مناقشہٴ سنیہ

انت مصباح کل فضل فما تص
در الا عن ضوئک الاضواء

داعیہ عصبتلہ قیام مسئلہ سندنہ فرنگکر قدر خریص بر قوم یوقدر. نہ حاجت، ذاتاً نشردینہ مأمور اولان میسیونرلری حمایہ ایدہ رک وظیفہ لرینہ عائد خصوصاتده لزومی قدر معاونتہ بولنق حکومتلرک قوانین اساسیہ سی جملہ سندنر.

بالفرض بوزنرک دین ومذہبداشلرندن برینہ جمعیت بشریہ نک ہیچ بر زمان آزادہ اولہ مادیخی، ناموافق حادثاتدن بری اصابت ایدہ جک اولسہ بتون ممالک متہدئہ غربک آفاقی درحال ہر طرفدن یوکسان فریادلرک، اینلرک، شکایتلرک تلافیکہ امواجی اولور. ہپی بردن «قالقیکز نہ طور یورسکیز؟ غایت مدہش بر فلاکت میدان آلدی، یک جدی بر حادثہ ظہورہ کلدی، طویلانکیز، ہمدست وفاق اولکیز، تاکہ شومصبتی دفع ایدہم. بردها ظہور ایتہمسی اسبابی دوشونہم. یوقسہ دین مسیحی محو اولیور.!» یافرہ سی آسمانہ چیقا۔ ریرلر.

ایشته اوزمان بتون اقوام غرب آردلرندہ اختلاف جنسیت کی، بغض وعداوت کی، مخاصمات سیاسیہ کی برچوق اسباب تفرقہ بولنقدہ، ہر دولت لایقلہ اخذ انتقام ایچون رقبی بولنان دولتک فلاکتی درت کوزلہ بکلہ مکدہ ایکن برده باقارسک کہ درحال اتفاق ایتمشلر، بتون قوای حربیہ و سیاسیہ لرینی دینداشلرینک حمایہ سی جہتہ توجیہ ایدیورلر؛ ایسترسہ مدافعہ سنہ عزم ایتدککری آدم دنیانک او بر او جندہ اولسون ایسترسہ کندیلرلہ اونک آراسندہ جنساً ہیچ بر رابطہ موجود اور۔ لماسون.

لکن بری طرفدہ فساد وقتہ طوقانلری فضان ایتسہدہ روی زمینی قابلا سہ، اونلرہ دیناً مخالف اولان امتلرک قانلری سبل بلاکی آقوب کبتسہ، حریفلرک بدندن بر قبل بیلہ اورپرمنز. حق ایشدن کویا خبرلری بیلہ اولماز. فطرت بشردہ مرکوز اولان شفقت و مروتحت حسندن کلیاً ذہول ایدرلر. وارسون او مخرب سبل بلا سورکلہ۔ یوب کتور مکدہ اولدینی انقاض معائب ایلہ برابر طبیعتیلہ کیدوب طبانہ جنی غایتی بولسون دیہرک کندی حالہ بر اقرلر. کویا بونلرک نظرندہ دین مسیحیدن خارج اولانلر باشی بوش برسوری بہائم نزلہ۔ سند دردہ کندی زعملرنجہ حامیسی، مظاہری بولندقلری انسانیتہ منسوب دکلدن. ہم بوحال اونلرک متدینلرینہ خاصدر، ظن ایتیمیک، دہریلری اللہہ، پیغمبرہ، کتب سماویہ یہ قطعاً اینانمایانلری دہ تعصب دینی مسئلہ۔ سندنہ متدینلرلہ مسابقہ ایدرلر. عصبتلرینی تأیید ایچون ہیچ برایشدن کری طورمازلر. باری حق طانیسہ لردہ اوراہہ کلنجہ طورسہلر نہ اعلی! لکن ہیہات کہ اونی یک جوق تجاوز ایدرلر!

اوت؛ فرنگکرک عصیت دینیہ تمسک خصوصتہ کی حاللری جدآ غریبدر. مثلاً ایچلرندن غلادستون کی بری چیقار؛ حریت فکریہ نک منتہاسنہ واران قومی طرفندن حزب الاحرار ریاستہنہ کچیریلردہ صکرہ حریفک آغزندن برکلہ چیقمازکہ ایچندہ راہب سن پیہرک روحی طویلہ ماسون؛ دہا طوغریسی اونک روحی روح